

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

PB-pb-070- 9 /11 (sm-1317)

Warszawa, dnia 5 maja 2011 r.

P. J. Kościelny
Marszałek Senatu
wpłynęło dn. 9.05.11
nr 4373 podpis

KANCELARIA SENATU Kancelaria Ogólna
05.05.2011
BB/2356
Wpi Nr

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 5.05.11.

nr 2356 podpis *Borusewicz*

Grzeczny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Senatorów RP Pana Grzegorza Wojciechowskiego, Pana Wojciecha Skurkiewicza oraz Pana Zdzisława Pupę podczas 73 posiedzenia Senatu RP w dniu 31 marca 2011 r., przekazane przy piśmie znak BPS/DSK-043-3556/11 z dnia 5 kwietnia 2011 r., uprzejmie informuję, co następuje.

Odnosząc się do kwestii dotyczącej istniejących uregulowań w polskim prawodawstwie pod względem tworzenia i zasad prowadzenia gospodarstw rodzinnych uprzejmie informuję, że w zakresie obrotu nieruchomościami definicja gospodarstwa rodzinnego jest uregulowana w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2003 r., nr 64, poz. 592, ze zm.). Zgodnie z art. 5 ust. 1 powyższej ustawy za gospodarstwo rodzinne uważa się gospodarstwo rolne prowadzone przez rolnika indywidualnego, w którym łączna powierzchnia użytków rolnych jest nie większa niż 300 ha.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 powyższej ustawy za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną, będącą właścicielem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 300 ha, prowadzącą osobiście gospodarstwo rolne, posiadającą kwalifikacje rolnicze, zamieszkałą w gminie, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa. Osoba fizyczna osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, jeżeli podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie, zaś posiada kwalifikacje rolnicze, jeżeli uzyskała wykształcenie

rolnicze co najmniej zasadnicze lub wykształcenie średnie lub wyższe, lub jeżeli osobiście prowadziła gospodarstwo rolne lub pracowała w gospodarstwie rolnym przez okres co najmniej 5 lat.

Powierzchnia użytków rolnych w przypadku współwłasności odpowiada udziałowi we współwłasności takich nieruchomości, a w przypadku współwłasności łącznej uwzględnia się łączną powierzchnię nieruchomości rolnych stanowiących przedmiot współwłasności. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do ustalania powierzchni użytków rolnych będących przedmiotem współposiadania na podstawie umowy dzierżawy.

Odnosząc się do zagadnienia zawartego w oświadczeniu skierowanym do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotyczącego współwłasności gospodarstwa wielopokoleniowego, tzn. takiego gdzie współwłaścicielami są rolnik oraz jego rodzina, pragnę poinformować, że zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o *płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* rolnikowi przysługuje jednolita płatność obszarowa do będącej w jego posiadaniu w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, powierzchni gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, kwalifikujących się do objęcia tą płatnością zgodnie z art. 124 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 73/2009, jeżeli:

- 1) posiada w tym dniu działki rolne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż określona dla Rzeczypospolitej Polskiej w załączniku nr VII do rozporządzenia nr 1121/2009, z tym że w przypadku zagajników o krótkiej rotacji działka rolna powinna obejmować jednolitą gatunkowo uprawę o powierzchni co najmniej 0,1 ha;
- 2) wszystkie grunty rolne są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- 3) przestrzega wymogów wzajemnej zgodności przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- 4) został mu nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Płatności bezpośrednie są zatem przyznawane posiadaczom gruntów rolnych niezależnie od tego, czy grunty te stanowią ich własność, czy też nie. Zgodnie z art. 7 ust. 7 ustawy o *płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* w przypadku, gdy działka rolna w dniu 31 maja danego roku jest przedmiotem

współposiadania, płatności obszarowe przysługują temu współposiadaczowi, na którego pozostali współposiadacze wyrazili pisemną zgodę. Jednocześnie, stosownie do art. 7 ust. 6 ustawy o *płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego*, w przypadku gdy działka rolna stanowi przedmiot posiadania samoistnego i posiadania zależnego, płatności obszarowe przysługują posiadaczowi zależnemu.

Posiadaczem samoistnym w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego jest ten, który włada rzeczą jak właściciel, ale niekoniecznie musi nim być. Natomiast posiadacz zależny włada rzeczą tak jak wykonujący inne prawo niż własność, np. prawo dzierżawy, użytkowania czy najmu.

Termin posiadanie, w przypadku ubiegania się o płatności bezpośrednie, winien być zatem odczytywany na podstawie przepisów regulujących przyznawanie tych płatności, tj. przepisów ww. ustawy.

W związku z powyższym należy zauważyć, iż prawo własności działek rolnych, któremu nie towarzyszy ich posiadanie w rozumieniu przepisów ustawy o *płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego*, nie stanowi przesłanki do ubiegania się o przyznanie płatności obszarowych. Istotą płatności obszarowych jest to, że są one przyznawane osobie, która rzeczywiście uprawia grunty, tzn. decyduje, jakie rośliny uprawiać i swobodnie dokonuje odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, zbiera plony oraz utrzymuje te grunty w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska (normy). Dopłaty nie są przewidziane dla właścicieli, którzy, dysponując jedynie tytułem własności, nie zajmują się produkcją rolną.

Celem płatności bezpośrednich jest przede wszystkim wspieranie dochodów rolniczych i dlatego płatności obszarowe przysługują rolnikowi, który faktycznie uprawia grunty rolne, utrzymuje je zgodnie z normami i spełnia inne przesłanki warunkujące ich przyznanie, określone w przepisach krajowych i unijnych, nawet jeśli nie jest on właścicielem użytkowanych działek rolnych. Stosowane podejście zapewnia realizację celu, jakim jest skierowanie wsparcia bezpośredniego do osób faktycznie zajmujących się działalnością rolniczą.

Złożenie wniosku o płatność na dane grunty oznacza zatem, że rolnik deklaruje ich posiadanie, czyli faktyczne użytkowanie. Grunty takie nie mogą więc zostać uznane, jako podstawa do przyznania pomocy innemu rolnikowi w ramach płatności bezpośrednich lub innego programu (np. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”). W przypadku gdy w toku czynności wykonywanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa stwierdzone zostanie, że te same działki rolne zostały wskazane przez różnych wnioskodawców, konieczne jest ustalenie faktycznego

użytkownika tych gruntów, a w konsekwencji odzyskanie płatności pobranych przez wnioskodawcę, który nie jest ich posiadaczem (nawet jeśli jest właścicielem gruntów).

Odnosząc się do zagadnienia podniesionego przez Panów Senatorów dotyczącego „dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej” w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” uprzejmie informuję, że termin ten został wprowadzony w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, opracowanym na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.) oraz przyjęty oficjalnie w drodze decyzji Komisji Europejskiej nr C(2007)4126 z dnia 7 września 2007 r., a także w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 200, poz. 1443, z późn. zm.), wydanym na podstawie upoważnienia zawartego w art. 29 ust.1 ww. ustawy.

Konieczność precyzyjnego zdefiniowania powyższego pojęcia wynikała z faktu, że od momentu podjęcia przez młodego rolnika działalności rolniczej liczony jest ustanowiony w przepisach wspólnotowych (rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)) maksymalny, 18-miesięczny, okres prowadzenia tej działalności, po upływie którego nie jest możliwe przyznanie młodemu rolnikowi pomocy finansowej.

Zgodnie z § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia z dnia 17 października 2007 roku, za dzień podjęcia działalności rolniczej uznaje się, co do zasady, dzień wejścia po raz pierwszy w posiadanie nieruchomości o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha, przy czym moment wejścia w posiadanie nieruchomości określa się stosownie do przepisów odrębnych, w szczególności przepisów prawa cywilnego. Przykładowo, zgodnie z art. 925 Kodeksu cywilnego, w przypadku nieruchomości będącej przedmiotem spadku dniem jej nabycia przez spadkobiercę jest dzień otwarcia spadku (chyba, że spadkobierca spadek odrzucił). Ponadto przepisy ww. rozporządzenia przewidują w określonych sytuacjach możliwość uznania za dzień

rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej momentu późniejszego niż wejście po raz pierwszy w posiadanie nieruchomości rolnej:

- 1) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed ukończeniem 18 roku życia – dzień ukończenia 18 roku życia;
- 2) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo po ukończeniu 18 roku życia, a przed zakończeniem nauki w szkole w systemie dziennym – dzień zakończenia lub zaprzestania nauki, jednakże najpóźniej dzień ukończenia 26 roku życia, pod warunkiem, że wnioskodawca nie miał przerw w nauce, a w przypadku kontynuowania nauki na uczelni – podjęcie nauki nastąpiło w roku uzyskania świadectwa dojrzałości lub świadectwa maturalnego;
- 3) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed ukończeniem 18 roku życia i kontynuowały naukę w szkole w systemie dziennym – dzień zakończenia lub zaprzestania nauki, jednakże najpóźniej dzień ukończenia 26 roku życia, pod warunkiem, że wnioskodawca nie miał przerw w nauce, a w przypadku kontynuowania nauki na uczelni – podjęcie nauki nastąpiło w roku uzyskania świadectwa dojrzałości lub świadectwa maturalnego;
- 4) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo przed rozpoczęciem zasadniczej służby wojskowej lub w trakcie jej odbywania – dzień zakończenia tej służby, pod warunkiem, że rozpoczęcie służby nastąpiło nie później niż 12 miesięcy od dnia określonego w pkt 1-3;
- 5) w przypadku osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo rolne w drodze spadku i wydzierżawiły to gospodarstwo nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia jego nabycia - dzień rozwiązania albo wygaśnięcia umowy dzierżawy, pod warunkiem że umowa dzierżawy została zawarta w formie aktu notarialnego albo ma datę pewną.

W odniesieniu do działania PROW 2007-2013 „Modernizacja gospodarstw rolnych” pragnę poinformować, że warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej w ramach przedmiotowego działania określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 193, poz. 1397, z późn. zm.).

Pomoc w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” jest udzielana na inwestycje dotyczące modernizacji lub rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej, z wyłączeniem produkcji leśnej i rybnej. Operacje mogą dotyczyć

produkcji produktów żywnościowych, jak i nieżywnościowych (w tym produktów rolnych wykorzystywanych do produkcji energii odnawialnej), a także przygotowania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie. W zakres operacji mogą wchodzić inwestycje związane z wytwarzaniem i wykorzystywaniem energii ze źródeł odnawialnych na potrzeby prowadzenia produkcji rolnej. O pomoc może ubiegać się osoba fizyczna, która jest posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego o wielkości ekonomicznej stanowiącej co najmniej równowartość 4 ESU. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia dotyczącego działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, na potrzeby tego działania przez „gospodarstwo” rozumie się gospodarstwo rolne w rozumieniu Kodeksu cywilnego, o powierzchni użytków rolnych, co najmniej 1 ha lub nieruchomości służącą do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z art. 55 Kodeksu cywilnego, za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Ponadto, zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia dla działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, o pomoc może ubiegać się osoba fizyczna, która prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia, przez działalność rolniczą rozumie się produkcję roślinną lub zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego lub reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych lub produkcję zwierzęcą typu przemysłowego fermowego, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb.

W ramach przedmiotowego działania nie zdefiniowano „dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej”, ponieważ nie ma takiej potrzeby. W przypadku omawianego działania istotne jest, aby osoba ubiegająca się o pomoc prowadziła działalność rolniczą oraz była posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego w rozumieniu Kodeksu cywilnego, o powierzchni użytków rolnych co najmniej 1 ha lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Osoba nieposiadająca gospodarstwa nie może ubiegać się o pomoc w ramach omawianego działania. Ubieganie się o pomoc obejmuje złożenie wniosku

o przyznanie pomocy, co oznacza, że osoba, chcąc uzyskać pomoc w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, powinna posiadać gospodarstwo, co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Z poważaniem

Z upr. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk

Do wiadomości
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.